

D66 Kaag en Braassem – Verkiezingsprogramma 2018

Duurzaam vooruit

2018 - 2022

D66

D66 krijgt het voor elkaar

Inhoudsopgave

Voorwoord Nick van Egmond	2
1 Duurzaamheid, natuur en milieu	3
2 Bestuur en inwoners	5
3 Ruimte om te wonen, werken en leven	8
4 Ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid	11
5 Onderwijs	14
6 Sociaal domein	17
7 Sport en bewegen	21
8 Kunst en cultuur	23
9 Verkeer en mobiliteit	25
10 Veiligheid	27
11 Financiën	29
Bijlagen:	
Kernwaarden	31
De vijf sociaal-liberale richtingwijzers van D66	31

Afkortingen:
K&B: Gemeente Kaag en Braassem

Voorwoord Nick van Egmond

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van D66 Kaag en Braassem voor de periode 2018-2022: "Duurzaam vooruit". D66 staat voor ontwikkeling en de gemeente klaar maken voor de toekomst. In dit programma staan onze ideeën en plannen voor Kaag en Braassem maar D66 biedt graag de inwoners de ruimte om samen plannen te bedenken.

Wij zetten ons in voor inwonerparticipatie, zoals dat in gemeentetaal heet. De gemeente moet meer samen met de inwoners gaan denken, doen en besluiten. Om te houden wat we hebben moeten we heel hard werken. Fijn wonen in de dorpen en genieten van de groene omgeving. Deze zaken blijven niet vanzelf maar vragen onze aandacht en inzet.

Dit bereiken we niet met een gemeente die alles bepaalt maar met een die open staat voor vernieuwing en ideeën. Goede afspraken maken en elkaar hier aan houden. Communicatie is de sleutel tot succes. Wij kijken hierbij ook graag naar de mogelijkheden die technologie ons biedt.

Wij willen samen met u aan de slag! *Doet u mee?*

Nick van Egmond
Lijsttrekker D66 Kaag en Braassem

1 Duurzaamheid, natuur en milieu

D66 wil dat volgende generaties in vrijheid kunnen blijven genieten en zich kunnen ontplooiën zoals ze zelf graag willen. Deze vrijheid is door de ecologische aantasting van onze aarde echter minder vanzelfsprekend. Door klimaatverandering, (lucht)vervuiling en uitputting van natuurlijke hulpbronnen teren we in op onze reserves en staat de vrijheid van steeds meer mensen – nú en in de toekomst – onder druk. Wij geven wij onszelf rekenschap van de effecten die ons (niet-)handelen heeft op mens en natuur, hier en daar, nu en later.

D66 is ervan overtuigd dat de transitie naar een duurzame samenleving economische kansen biedt. Het schoner, groener en gezonder maken van onze maatschappij is op korte termijn arbeidsintensief. Steeds meer mensen verdienen geld met het ontwikkelen van duurzame oplossingen. De kansen voor groene groei liggen in een circulaire economie, waarin afval niet meer bestaat.

Ook K&B moet er voor zorgen dat deze transitie plaatsvindt. Ze dient zelf het goede voorbeeld te geven. Met duidelijke regels en gerichte stimulering moet deze transitie zichtbaar en tastbaar worden.

» Energie en klimaat

Wat wij willen

1. D66 streeft naar energie neutrale gemeente in 2040. Dat is haalbaar door een slimme combinatie van maatregelen. Energie besparen en de te verbruiken energie duurzaam opwekken. Dit wordt enerzijds gestimuleerd door subsidies, voorkeursbeleid, zo min mogelijk CO₂-uitstoot als criterium in aanbestedingen, anderzijds door normering en handhaving.
2. K&B maakt een plan om stapsgewijs energieneutraal te worden met per raadsperiode, tot aan 2040, de doelen en resultaten die bereikt dienen te worden.
3. K&B geeft het goede voorbeeld. Haar eigen gebouwen zijn energieneutraal in 2024.
4. We willen in afspraken met woningcorporaties vastleggen dat men het huidige vastgoed in staffels energieneutraal maakt voor 2040. Bij nieuw af te sluiten contracten worden alleen energie neutrale woningen gebouwd.
5. Wij willen de duurzaamheidslening continueren maar verwelkomen ook andere initiatieven zoals het 'woningabonnement'.
6. Wij willen het mogelijk maken dat langs (snel)wegen zonnepanelen geplaatst worden. Indien mogelijk verwerkt in of als geluidscherm.
7. Wij willen dat het plaatsen van zonnepanelen op daken van gemeentepanden, bedrijfspanden en particuliere panden gestimuleerd wordt.
8. Wij willen het mogelijk maken dat percelen met een agrarische bestemming worden gebruikt voor zonnepanelen.

9. K&B faciliteert de oprichting van coöperaties voor het opwekken van duurzame energie, bijvoorbeeld op bedrijfsdaken, door het bevorderen van kennisuitwisseling.
10. Wanneer voor de energietransitie grote windturbines noodzakelijk zijn, wil D66 deze vooral concentreren langs bestaande infrastructuren, zoals de HSL/A4, de N11 en de N207. Daar waar mogelijk dienen inwoners en ondernemers financieel te profiteren door als investeerders mede-eigenaar te worden. Wij willen zorgen voor een goede inrichting van het participatieproces.
11. K&B koopt alleen echte groene energie in. (Dus geen bijgestookte biomassa in kolencentrales.)
12. Wanneer er regels zijn die het verduurzamen van huis, bedrijf of school belemmeren, dan ruimen we die op.
13. We willen dat K&B het gebruik van elektrische auto's stimuleert door het beschikbaar stellen van voldoende laadplekken met vergunningen. Hetzelfde geldt voor elektrische fietsen, boten en scooters.
14. Bij de vervanging van gemeente-auto's worden elektrische wagens aangeschaft.
15. We willen dat K&B 'circulair' inkoopt, door een dienst in te kopen in plaats van een product.

» Schone lucht

Wat wij willen

16. Wij willen dat de lucht in Kaag en Braassem overal zo snel mogelijk gezond wordt. Van het te ontwikkelen nationale luchtplan zal daarom een lokale vertaling gemaakt moeten worden.
17. Wij willen dat het college zich samen met andere gemeenten en de provincie inspant om meer onderzoek te laten doen naar de gevolgen van ultrafijnstof voor de gezondheid en de rol van de luchtvaart en de A4 in de uitstoot van deze ultrafijnstof.
18. D66 wil dat de lucht in de stal en de lucht die uit de stal komt veel schoner wordt. Wij willen daarom dat beter gehandhaafd wordt op luchtwassers die uit staan en dat luchtwassers voldoen aan de laatste kwaliteitseisen.
19. Wij willen dat nieuwbouwhuizen, waar een houtkachel of open haard wordt geplaatst, standaard een filter krijgen. Daarnaast moet vanuit de gemeente meer informatie verstrekt worden over stoken, zodat inwoners die stoken weten hoe ze dat het beste kunnen doen.

» Water

Wat wij willen

20. Verstening van tuinen en terreinen willen we tegengaan.
21. Waar mogelijk wordt regenwater direct afgevoerd naar sloten of vaarten.

» Afval als grondstof

Wat wij willen

22. We willen het scheiden van afval verder uitbouwen door toe te werken naar omgekeerd inzamelen waarbij het restafval alsnog wordt gescheiden in een nascheidingsinstallatie.

2 Bestuur en inwoners

D66 streeft naar persoonlijke vrijheid, naar een samenleving waarin mensen zelf bepalen hoe zij hun leven inrichten en vrij zijn in verbondenheid met elkaar. Wij willen dat mensen zelf bepalen wie hen bestuurt, en wat die bestuurders doen. Daarbij is het van groot belang dat overheden zich aan de door henzelf gestelde regels houden, democratisch verantwoording afleggen en controleerbaar zijn. D66 wil een sterk democratische gemeente waarin inwoners invloed hebben.

» Besturen samen met de gemeenschap

D66 Kaag en Braassem is voorstander van een nieuwe manier van besturen. D66 wil de gemeente niet alléén de leidende partij laten zijn. Burgemeester en wethouders moeten samen met de gemeenschap gaan besturen. Immers, inwoners kennen hun buurt het beste en weten wat er nodig is. Bij het maken van beleid willen wij van deze kennis gebruik maken. Directe democratie en moderne vormen van participatie zijn voor D66 een belangrijke aanvulling op de huidige representatieve democratie.

Wat wij willen

1. Wij willen het initiatiefvoorstel 'invloed aan de voorkant, en verder' uitwerken en in uitvoering brengen. Wij gaan aan de slag met het opstellen van een visie op participatie. Wij willen duidelijk maken bij welk vraagstuk, in welke fase en op welke manier de participatie wordt vormgegeven. Zo wordt voor iedereen duidelijk wat er van hen verwacht wordt, en waar zij op kunnen rekenen.
2. D66 wil duidelijk maken wat de kaders zijn waarbinnen inwoners vrijheid krijgen. Vooraf wordt bepaald wie de beslissing mag nemen en aan welke eisen die moet voldoen.
3. Wij willen de inwoners zo vroeg mogelijk in de beleidsvorming betrekken. Hoewel niet in alle gevallen mogelijk, heeft het onze voorkeur om samen met de betrokkenen partijen op een leeg vel papier te beginnen met het maken van beleid.
4. Bij de uitvoering van participatietrajecten en beleidsontwikkeling willen wij gebruik maken van hedendaagse ontwikkelingen. Technologie kan een goede ondersteuning vormen bij de samenwerking tussen gemeente en inwoners.
5. Wanneer de gemeente zelf (nog) niet in staat blijkt om participatietrajecten uit te voeren is D66 bereid om hulp te zoeken bij externe partijen. Zij hebben ervaring en kunnen de gemeente helpen en begeleiden in de nieuwe vorm van beleid maken.
6. D66 is voorstander van projecten waarbij gewerkt wordt met burgerbegrotingen en wijkbegrotingen. In de aankomende periode willen we kijken of zo'n project in Kaag en Braassem mogelijk is.
7. We willen dat inwoners zelf een raadsvoorstel kunnen indienen, als zij hiervoor 100 handtekeningen verzamelen. De gemeenteraad is dan verplicht dit voorstel in behandeling te nemen.

» Sterk bestuur

Een sterk bestuur neemt beslissingen in het belang van zijn inwoners. Een sterk bestuur stapt over politieke tegenstellingen en (gemeente)grenzen heen en legt verantwoording af, ook als voor de uitvoering van taken een samenwerking met andere gemeenten nodig is. Samenwerking is vaak effectief en onvermijdelijk, en daarmee in het belang van onze inwoners. Beslissingen die genomen worden in gemeenschappelijke regelingen, bijvoorbeeld welke zorg wordt ingekocht, raken onze inwoners direct. Daarom maakt D66 zich hard voor democratische legitimiteit en controleerbaarheid van samenwerkingsverbanden en is kritisch op de inhoud daarvan.

Wat wij willen

8. We willen als eerste stap dat de gemeenteraad een gezamenlijk akkoord sluit. Vervolgens willen wij dat de komende 'coalitie' op basis van het raadsakkoord een bestuurs/coalitie akkoord opstelt, met daaraan gekoppeld een uitvoeringsagenda. Op deze manier is er ruimte voor wisselende meerderheden in de raad op onderwerpen die geen onderdeel uitmaken van de uitvoeringsagenda.
9. We zijn voorstander van samenwerking over de gemeentegrenzen heen, mits afspraken democratisch zijn gemaakt en controleerbaar zijn. De gemeenteraad moet de samenwerking kunnen controleren. We vinden dat samenwerkingsverbanden in de regel publiek moeten zijn. Zij vallen dan onder de Wet gemeenschappelijke regelingen, met (minimale) wettelijke vereisten ten aanzien van de transparantie en verantwoording.
10. We willen dat ieder samenwerkingsverband een duidelijk doel dient en regelmatig wordt geëvalueerd op nut en noodzaak.
11. We zoeken ook samenwerking met andere plattelandsgemeenten¹.

» Democratische controle

Een goed bestuur is transparant en controleerbaar. Uiteraard wordt het college gecontroleerd door de raad, maar anderen, zoals de lokale media, spelen daarbij ook een zeer belangrijke rol.

Wat wij willen

12. We willen dat het college zorgt voor een goede informatievoorziening en handelt in de geest van de wet open overheid.
13. Journalisten brengen de lokale politiek naar onze inwoners. Ze maken daarmee onze democratie krachtig. D66 wil de lokale journalistiek ondersteunen. Wij hopen hierbij op het innovatieve vermogen van de media zelf. De overheid is, omwille van de onafhankelijkheid, niet de aangewezen partij om de media overeind te houden.

---

¹ Wanneer in de (verre) toekomst een zelfstandig voortbestaan van K&B niet langer mogelijk is, is het van belang nu al na te denken over de toekomst van K&B. Wij denken dat de belangen van een gemeente als K&B met zijn vele kernen, open landschap, extensieve recreatie, veel natuur, water en agrariërs beter gewaarborgd worden in grotere gebieden met gelijke structuren en herkenbare problematiek.

» Integriteit

Een goed bestuur is integer. We willen dat bestuurders zich bewust zijn van mogelijke belangenconflicten en de schijn daarvan vermijden. Hetzelfde geldt voor raadsleden en ambtenaren. Uiteraard beschermen we hen ook tegen ontoelaatbaar gedrag uit de samenleving.

Wat wij willen

14. We willen wil dat bestuurders altijd aanspreekbaar zijn op mogelijke belangenconflicten of ontoelaatbaar gedrag. Het reglement van orde wordt zo opgesteld dat mogelijke belangenconflicten op voorhand moeten worden gemeld.
15. We willen een duidelijk integriteitsbeleid voor ambtenaren, bestuurders en raadsleden en een sterke klokkenluidersregeling.

» Inwoners snel en goed te hulp staan

De gemeente is er voor de inwoners en die verwachten een goede dienstverlening. We willen dat inwoners en ondernemers goed en snel worden geholpen.

Wat wij willen

16. We willen dat K&B ook buiten kantoor tijden enkele dagdelen open is.
17. We willen dat K&B de communicatie met haar inwoners verbetert door juist, tijdig, volledig en begrijpelijk te reageren.
18. We willen prestatie-indicatoren voor bijvoorbeeld de doorlooptijd van vergunningaanvragen en de wachttijd aan de balie. Op die manier maken we de prestaties van K&B transparant.
19. We zijn voorstander van een 'groene golf-ambtenaar', die inwoners en ondernemers van begin tot eind begeleidt in gemeentelijke procedures. Deze ambtenaren moeten ruimte krijgen om oplossingen te vinden.

3 Ruimte om te wonen, werken en leven

We willen dat iedereen ruimte heeft om te wonen, werken en leven. We willen duurzaam bouwen en ruimte voor natuur en milieu, want een prettig leefklimaat is ook gezond en groen. De politieke afwegingen die we maken voor de inrichting van de ruimte beïnvloeden ook onze kinderen en kleinkinderen. Daarom moeten we nadenken over wat voor soort samenleving we willen. We willen dat keuzes 'toekomstvast' zijn. Dat wil bijvoorbeeld zeggen dat nieuwe gebouwen duurzaam zijn en dat we bestaande gebouwen willen verduurzamen. We willen een sociale, ongedeelde samenleving, waarin mensen onderling met elkaar verbonden zijn. We gaan tweedeling in de samenleving tegen, ook in de ruimtelijke keuzes die we maken. D66 vindt dat iedereen recht heeft op een veilige, gezonde en groene leefomgeving. We willen dat ondernemers en inwoners ruimte krijgen om invloed te hebben op de keuzes die we maken.

» Duurzaam bouwen

D66 wil dat Kaag en Braassem in 2040 energieneutraal is. Dit betekent dat we alle energie die we in Kaag en Braassem verbruiken, ook zelf opwekken. Om dat te bereiken moeten we nu beginnen.

Wat wij willen

1. Wij willen dat vanaf 2020 alleen nog maar nul-op-de-meter woningen worden gerealiseerd. Dit zijn woningen die alle energie die zij verbruiken, zelf kunnen opwekken. Deze woningen zijn volledig ingericht op elektriciteit en hebben dus ook geen (aard)gasaansluiting.
2. Daarnaast willen we dat alle bestaande woningen verduurzamen. Dit kunnen we doen door de woningcorporaties de opdracht te geven hun woningvoorraad te verduurzamen, en door duurzame initiatieven van particuliere huizenbezitters te stimuleren.

» Een plek voor iedereen

Iedereen heeft wensen en eisen voor zijn woonomgeving. Ons doel is dat iedereen in iedere levensfase een passende woning kan vinden, óók toekomstige inwoners. Dit vraagt telkens om duidelijke kaders voor ruimtelijke keuzes, waarin kwaliteit leidend is.

Wat wij willen

3. We willen samen met de woningbouwcorporaties zorgen voor een actief beleid gericht op doorstroming in de sociale woningbouw en op nieuwbouw in de dorpen, op de behoefte van de dorpen zelf en op instroom van elders.
4. We streven naar gemengde dorpen, want we vinden het belangrijk dat mensen met verschillende achtergronden en leeftijden elkaar ontmoeten. Hiervoor kan meer diversiteit nodig zijn in koop- en huurwoningen in de dorpen. We willen dat K&B ook

over de diversiteit van de woningvoorraad afspraken maakt met woningcorporaties en projectontwikkelaars.

5. We steunen alternatieve vormen van bouwen, zoals collectief particulier opdrachtgeverschap. Dit geeft mensen ruimte om creatief en participatief invulling te geven aan de inrichting van ruimte. We komen hiermee tegemoet aan de veranderende omstandigheden en wensen van inwoners.

» Groen versus wonen

D66 vindt dat iedereen recht heeft op een veilige, groene en gezonde leefomgeving, die inwoners uitnodigt te bewegen, ontspannen en elkaar te ontmoeten. De druk op onze groene omgeving is echter groot. We willen voor iedereen een plek om te wonen en te werken, maar ook voor iedereen een plek om te recreëren. Dit geeft soms wrijving en D66 wil hier transparant in zijn. D66 maakt expliciet onderscheid tussen intensief beheerd openbaar groen (gazons, perken en parken), agrarisch groen (weilanden en akkers) en (semi)natuurlijk groen (natuur).

Wij willen voor het groen:

6. We willen natuurgebieden realiseren en geen natuur meer opofferen. Wanneer natuur toch sneuvelt willen wij dat dit gecompenseerd wordt.
7. We willen natuurbeheer door agrariërs en particuliere grondeigenaren bevorderen. We willen een natuurinclusieve landbouw en veeteelt.
8. Het beheer van intensief beheerd groen is gericht op de bevordering van de biodiversiteit.
9. Wegbermen worden voor 15 juli alleen uit het oogpunt van de verkeersveiligheid gedeeltelijk gemaaid. Na 15 juli wordt er gefaseerd éénmaal gemaaid. Het maaisel wordt altijd afgevoerd en gecomposteerd.
10. We willen bewust aan de slag gaan om de ecologische hoofdstructuur (Natuur Netwerk Nederland) in Kaag en Braassem te versterken door meer gebieden te bestemmen als natuur.
11. We willen dat K&B een visie ontwikkelt op het natuurbeleid. De herbestemming van agrarische gronden dient hier een expliciet onderdeel van te zijn. K&B dient zich voor te bereiden op een situatie waarin boeren stoppen en hun grond te koop aanbieden².
12. We willen het landschap open houden maar wel ruimte bieden aan voorzieningen die de noodzakelijke energietransitie mogelijk maken.
13. Wij willen bij het kappen van bomen 100% herplanting.

Willen voor het wonen:

14. Wij willen dat de openbare ruimte groener wordt. Bij nieuwbouw realiseren we minimaal 45 m² openbaar groen per woning. Met name bomen en struiken kunnen het aanzien van een dorp, wijk of buurt positief beïnvloeden. Waar mogelijk moeten nieuwe bomen en besdragend bosplantsoen worden aangeplant.

---

² Van de ruim 55.000 agrarische bedrijven in Nederland zijn er 25.000 eigendom van een ondernemer die ouder is dan 55 jaar. 15.000 van hen hebben geen opvolger.

15. We willen passende en planmatige groei van dorpen om de bestaande voorzieningen te kunnen behouden.
16. We willen omwonenden invloed laten uitoefenen op de plannen die gerealiseerd worden in hun omgeving. We eisen van ontwikkelaars dat zij werken met een participatietraject.
17. We ontwikkelen de omgevingsvisie in samenspraak met buurgemeenten en de provincie. Kwaliteit ontstaat door samenwerking.

» Recreatie

De gemeente K&B is een plattelandsgemeente die de recreant veel te bieden heeft. Het heeft dorpen, die het bezoeken waard zijn en die verspreid liggen in een open landschap. Ze zijn aantrekkelijk om per fiets of te voet te verkennen. Onze plassen, sloten, en kanalen maken het mogelijk onze regio per boot te verkennen. Door ruimte te geven aan recreatieve initiatieven wordt de werkgelegenheid in onze dorpen gestimuleerd.

Wat wij willen

18. Wij willen recreatieve ontwikkelingen stimuleren die aansluiten bij de cultuurhistorische geschiedenis en de landschappelijke waarden van K&B.
19. Wij willen vooral de water- en natuurrecreatie bevorderen.
20. Wij willen het huidige beleid van kleinschalige recreatieve voorzieningen bij bestaande (agrarische) bebouwingen continueren.

4 Ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid

D66 vertrouwt op de eigen kracht en vindingrijkheid van mensen. D66 waardeert ondernemerschap. We willen dat het voor bedrijven en instellingen aantrekkelijk is om zich in Kaag en Braassem te vestigen en dat ondernemers er kunnen starten en groeien. Een gunstig vestigings- en ondernemersklimaat is afhankelijk van veel factoren: goede bereikbaarheid, geschikte huisvesting, goed opgeleide en voldoende werknemers, een aantrekkelijke omgeving en de aanwezigheid van cultuur en horeca.

Mensen komen onderling vaak tot betere, efficiëntere en rechtvaardiger oplossingen dan de overheid, maar die laatste heeft wel een actieve, voorwaarden scheppende verantwoordelijkheid. De door de gemeente gestelde kaders scheppen ruimte voor ondernemers. Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en de mogelijkheid dat mensen een bijdrage leveren aan de samenleving.

» Ruimte voor ondernemers

D66 wil dat K&B ruimte geeft aan particulier initiatief en ondernemerschap. Ideeën voor handel en bedrijvigheid willen we stimuleren. De regels, om te starten of uit te breiden, moeten eenvoudig, begrijpelijk en uitvoerbaar zijn. Startende en duurzame ondernemers krijgen van ons extra steun.

Wat wij willen

1. We willen door minder regels meer ruimte voor ondernemers. Vaak kan een meldingsplicht in plaats van vergunningsplicht volstaan, denk bijvoorbeeld aan kleinschalige verbouwingen of kleine evenementen. D66 wil een soepel beleid voor reclame in de openbare ruimte, maar wel op vaste plaatsen.
2. De nieuwe omgevingswet is een uitgelezen mogelijkheid om het regelbestand tegen het licht te houden en te actualiseren. We hanteren de vuistregel dat elke regel zijn (oorspronkelijke) doel moet dienen.
3. Werkzaamheden in de openbare ruimte worden uitgevoerd na goed overleg en communicatie met ondernemers en inwoners.
4. We zien dat lokale ondernemers een gedeelte van de openbare ruimte, bijvoorbeeld een rotonde of een plantsoen, 'adopteren'. D66 vindt dit een positieve ontwikkeling.

» Ruimte voor innovatie

De wereld om ons heen verandert voortdurend. D66 stimuleert innovatie omdat dit kan bijdragen aan de oplossing voor maatschappelijke problemen. We denken aan energietransitie, langer en gezond leven, circulaire economie en nieuwe, duurzame en gezonde vormen van mobiliteit. Wij ondersteunen ondernemers die oplossingen ontwikkelen voor deze maatschappelijke uitdagingen.

Wat wij willen

5. We willen winkels en bedrijven stimuleren om te streven naar keurmerken voor maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen.
6. D66 wil de regels die zijn opgesteld voor ondernemers hervormen zodat zij de ruimte krijgen voor functievermenging. Dit verhoogt de levendigheid en aantrekkelijkheid van dorpscentra en het agrarische platteland.
7. Wij willen duurzame bouwprojecten stimuleren en kijken of financiële prikkels dit kunnen bevorderen.

» **Duurzaam ondernemerschap**

Het buitengebied heeft grote waarden, zowel qua economie als qua natuur. We willen zuinig zijn op ons open landschap en op een duurzame manier én economisch rendabel gezond voedsel verbouwen. Ook dit vraagt om innovatieve oplossingen, en een gemeente die (agrarische) ondernemers de ruimte en kansen geeft om deze oplossingen te ontwikkelen.

Wat wij willen

8. We hanteren drie prioriteiten voor het toetsen van de wenselijkheid van landbouwactiviteiten: duurzaamheid, volksgezondheid en diervriendelijkheid. We zien dit graag verwerkt in het beleid van K&B.
9. We geven agrarische ondernemers ruimte om een bijdrage te leveren aan landschap en natuur en aan de energietransitie, bijvoorbeeld door het stimuleren van natuurinclusieve landbouw of het plaatsen van zonnepanelen en zien dit graag verwerkt in het gemeentelijk beleid.
10. Agrarische ondernemers krijgen meer ruimte voor functievermenging, met zorgboerderijen, landwinkels, bed & breakfast en andere vormen van zorg en recreatie.
11. We willen ondernemerschap stimuleren in K&B dat zich richt op duurzaamheid, groen en energieneutraliteit.

» **Eerlijke kans op werk voor iedereen**

Iedereen draagt op zijn eigen manier en naar eigen vermogen bij aan onze gemeente. D66 wil dat iedereen daarvoor kansen krijgt. Werk is erg belangrijk en biedt mensen de mogelijkheid om zich te ontplooien. Werk leidt tot zelfredzaamheid en draagt bij aan geluk. Om ervoor te zorgen dat er voldoende werk is, geven we werkgevers de ruimte om te ondernemen. We helpen mensen, die structureel weinig kansen krijgen, om zelf de baan te vinden die bij hen past.

Wat wij willen

12. We willen mensen met een uitkering helpen om zo snel mogelijk weer betaald werk te vinden. Daarom is goede samenwerking tussen en met het UWV, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en bedrijven belangrijk.
13. We willen een scholingsfonds waar mensen, die langere tijd werkloos zijn, gebruik van kunnen maken om een opleiding te volgen met een grote kans op nieuw werk.

14. We willen dat mensen met een bijstandsuitkering de kans krijgen om een opleiding te volgen of een onderneming op te zetten, zonder dat dit direct invloed heeft op de hoogte van de uitkering.
15. Wij willen mensen met een uitkering stimuleren om vrijwilligers werk te doen met behoud van hun uitkering.

» Regionale samenwerking als aanjager

D66 kijkt over de (gemeente)grenzen heen, zeker als het gaat om ondernemerschap, innovatie en werkgelegenheid. Economische activiteit overschrijdt gemeentegrenzen: veel mensen werken in een andere gemeente en voor faciliteiten zoals een goede infrastructuur moeten we samenwerken met andere gemeenten en de provincie. D66 is overtuigd dat iedereen beter wordt van samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie, detailhandel en vestigingsbeleid.

Wat wij willen

16. We willen dat K&B in de regio samenwerking zoekt bij gebiedspromotie om bijvoorbeeld werknemers, bedrijven, en toeristen naar het gebied te trekken.
17. We willen dat K&B samenwerking zoekt op het gebied van subsidies zoals EFRO of Kaderprogramma's.
18. We willen onderzoeken of we een kenniscluster voor de (glas)tuinbouw kunnen realiseren.

5 Onderwijs

Onderwijs is de belangrijkste factor voor gelijke kansen en persoonlijke ontwikkeling. We willen dat iedereen kansen krijgt voor zijn toekomst, ongeacht zijn afkomst. Onderwijs is essentieel voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden, mondige mensen en voor het bevorderen van verbinding en dialoog. Onderwijs kan tweedeling voorkomen. Dat begint dicht bij huis, op de basisschool en in het voortgezet onderwijs. Daar wordt de basis gelegd. Daarom maakt D66 zich hard voor het beste onderwijs met eerlijke kansen voor iedereen.

» De gemeente scheidt de randvoorwaarden voor beter onderwijs

D66 wil dat alle leerlingen worden gestimuleerd het beste uit zichzelf te halen. Daarvoor is aandacht nodig. Voor leerlingen die moeite hebben om mee te komen, maar ook voor leerlingen die een extra uitdaging kunnen gebruiken. We willen dat er behalve voor cognitieve vaardigheden ook aandacht is voor lichaamsbeweging, de sociale ontwikkeling van het kind, en voor problemen thuis. De gemeente kan, behalve door de uitvoering van haar wettelijke onderwijstaken en -bevoegdheden, het verschil maken voor kinderen door informeel haar invloed te gebruiken.

Wat wij willen; wettelijke taken en bevoegdheden

1. We willen een prettige leeromgeving voor alle kinderen. Wij willen dat K&B voorwaarden stelt aan duurzaamheid bij renovatie of nieuwbouw van schoolgebouwen en deze eisen handhaaft. We willen energie neutrale scholen met een prettig en gezond binnen- en buitenklimaat.
2. We willen in de dorpen de bestaande basisscholen behouden omdat dit belangrijke ontmoetingsplaatsen zijn voor inwoners en een verbindende factor voor de samenleving. Het dorp blijft daarmee aantrekkelijk voor nieuwe inwoners.
3. We willen dat ouders met een kind met een lichamelijke of verstandelijke beperking dezelfde keuzevrijheid hebben om een school te kiezen voor hun kind als andere ouders. Ook als dit gevolgen heeft voor kosten die K&B maakt voor het leerlingenvervoer, als het kind door zijn beperking niet zelfstandig kan reizen.
4. We willen dat het passend onderwijs aansluit op onze (jeugd)zorg, zodat het individuele kind de beste begeleiding krijgt. We zorgen voor goede verbindingen tussen passend onderwijs en (jeugd)zorg. De school is de aangewezen plek om kinderen te helpen.
5. We willen dat K&B ervoor zorgt dat er een goede samenwerking is met en tussen schoolbesturen, onderwijzend personeel, ondersteuners, kernteam en uiteraard ouders, om kinderen het beste onderwijs te geven. Samen met alle betrokkenen werkt K&B een ambitieuze onderwijsagenda uit met de juiste (financiële) prikkels voor goed onderwijs.

Wat wij willen; informele invloed

6. We vinden het belangrijk dat kinderen zich breed ontwikkelen. Daarom willen we ook aandacht voor cultuur, techniek, gezondheid en natuur. We willen daarnaast onze

kinderen voorbereiden op de samenleving door aandacht te hebben voor burgerschap, digitalisering, en seksuele en culturele verschillen.

7. We willen vakleerkrachten voor specifieke vakken als lichamelijke opvoeding, muziek en handvaardigheid.

» Brede buurtscholen

D66 wil dat alle kinderen meedoen en zich breed ontwikkelen. D66 is daarom voorstander van brede scholen die naast goed onderwijs ook kinderopvang, voorschoolse educatie, buitenschoolse opvang, sport en cultuur bieden. Door dit brede aanbod kan de school beter inspelen op de individuele behoeften van een kind, talenten stimuleren en achterstanden tijdig signaleren. Een dergelijke school kan zich ontwikkelen tot een ontmoetingsplaats in het dorp, waar kinderen en ouders bij diverse activiteiten bij elkaar komen. Dat maakt het voor ouders ook eenvoudiger om werk en zorg voor hun kinderen te combineren. We willen laaggeletterdheid en laaggecijferdheid van onze inwoners bestrijden.

Wat wij willen

8. We faciliteren initiatieven om bestaande scholen uit te bouwen tot brede buurtscholen (integrale kindcentra).
9. We willen dat vroeg- en voorschoolse opvang voor kinderen met een achterstand vergoed wordt.
10. Peuteropvang willen we met een inkomensafhankelijke bijdrage voor iedereen mogelijk maken.
11. Wij willen dat er in elke basisschool een taalpunt³ wordt ingericht.

» Veiligheid en duurzaamheid in en rond schoolgebouwen

Goed onderwijs wordt gegeven in een veilige leeromgeving met een goed binnenklimaat en een veilige plek om buiten te spelen. Wanneer de kwaliteit van schoolgebouwen beneden de maat is, is dat nadelig voor de veiligheid en de leerprestaties van de leerlingen. Daarom willen we inzetten op de kwaliteit van schoolgebouwen.

Wat wij willen

12. Wij willen schooltuinen en groene schoolpleinen. Dit zijn speel- en leerlandschappen waar kinderen zich kunnen verwonderen en dingen kunnen ontdekken.
13. We willen duurzaam bouwen en verbouwen, en ruimte voor groene initiatieven als schooldaken.

» Verantwoording

Subsidiegelden voor scholen worden soms versplinterd toegekend en zijn niet altijd even transparant, met specifieke voorwaarden per subsidie en een tijdrovende papierwinkel voor scholen. D66 wil dit verbeteren.

---

³ Een taalpunt is er voor wie beter wil leren lezen, schrijven, spreken of luisteren.

Wat wij willen

15. We willen de scholen zoveel mogelijk één totaalbedrag geven en daarover meerjarige prestatieafspraken met de scholen maken. Hierdoor kunnen scholen zelf beslissen hoe het geld het beste besteed kan worden, zonder al te veel administratieve rompslomp.

6 Sociaal domein

D66 zet in op gelijke kansen om mee te doen in de samenleving, op basis van ieders talenten en mogelijkheden, zowel economisch als sociaal. In het sociaal domein stimuleren we actief zelfredzaamheid en samenredzaamheid van onze inwoners. D66 streeft naar de inclusieve samenleving, met oog voor alle generaties en groepen. We investeren in preventie en versterken de eigen regie van inwoners. We bieden ondersteuning dichtbij de eigen dagelijkse leefomgeving van onze inwoners.

D66 gaat uit van een brede benadering van gezondheid, waarbij actief zijn een belangrijke schakel is in ieders gezondheid. D66 wil zorg en ondersteuning bieden aan ieder die daar behoefte aan heeft. We realiseren laagdrempelige toegang tot algemene voorzieningen. We zijn toegankelijk voor vragen of klachten en staan open voor ideeën, initiatieven en het aanbieden van hulp. We willen de zorg verbeteren door te innoveren.

D66 vertrouwt op de kracht van inwoners en professionals. We willen inwoners en professionals actief betrekken bij de inrichting van het sociaal domein. Inwoners die gebruik maken van zorg en ondersteuning zijn verenigd in cliëntenraden. Die krijgen mede invloed op het beleid. D66 pleit voor duidelijke en begrijpelijke communicatie over alle regelingen die het sociale domein omvatten. Via de website, lokale uitgaven, intermediairs en hulpverleners.

» Gezondheid

Voorkomen is beter dan genezen. Daarom willen we investeren in bewezen, effectieve preventie. We gaan 'van nazorg naar voorzorg', door de aandacht te verschuiven van het oplossen naar het voorkomen van problemen.

Wat wij willen

1. We faciliteren inwoners bij initiatieven en in hun ondersteuning van de gezondheid.
2. We investeren in onze relatie met de GGD. We hebben hierbij specifiek aandacht voor overgewicht bij jongeren.
3. Richting jongeren heeft K&B een belangrijke taak in de voorlichting over ongezond en risicovol gedrag. Daarbij gaat het met name over alcohol- en drugsgebruik en het voorkomen van obesitas
4. We willen investeren in sport en bewegen. We willen dat iedereen, jong en oud, kan werken aan zijn gezondheid en sociale contacten.
5. We willen blijven sturen op maatschappelijk effect. Niet aantallen en activiteiten, maar daadwerkelijke effecten op de gezondheid en het welzijn van inwoners staan centraal. De financiering wordt daarop gebaseerd.

» Jeugd

Alle kinderen verdienen het om gezond en veilig op te groeien en hun talenten te ontwikkelen. Waar nodig bieden we zorg en ondersteuning dichtbij, waarbij we het hele gezin en het netwerk van het kind actief een rol geven.

Wat wij willen

6. Jeugdzorg moet vooral gebruik maken van de eigen kracht van ouders. Door tijdige signalering, gemeenschappelijke inzet op preventie en effectieve gezinshulp moeten uithuisplaatsingen zo mogelijk worden vermeden, maar wanneer ze wel écht nodig zijn, snel geregeld worden.
7. We willen dat hulp integraal wordt georganiseerd en daarvoor stuurt K&B actief op samenwerking. Voor die (specialistische) zorg die niet op gemeentelijk niveau kan worden geboden moet effectief worden samengewerkt in de regio.
8. Bij crisis wordt er binnen 24 uur ingegrepen, is de toegang helder en wordt er zo snel mogelijk een regisseur benoemd. We willen dat kinderen met psychische of gedragsproblemen te allen tijde snel worden behandeld.

» Zorg en welzijn

Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid. K&B kiest hierbij een eigen invulling van lokale zorg en ondersteuning, die past bij onze gemeente.

Wat wij willen

9. We willen dat de toegang laagdrempelig is en dichtbij georganiseerd, met informatie over alle mogelijkheden en duidelijke aanspreekpunten. Professionals mogen proactief ingaan op vragen. We willen een goede gespreksvoering over de ondersteuningsvragen en simpele indicatieprocedures.
10. We willen zorg en ondersteuning organiseren in de eigen omgeving. Dit vraagt zelfstandige professionals, die zelf aan zet zijn en goed zicht hebben op benodigde specialistische zorg.
11. We willen vrijwilligers en mantelzorgers adequaat ondersteunen en zorgen dat overbelasting wordt voorkomen. We willen initiatieven gericht op het langer thuis laten wonen van ouderen stimuleren. We geven de nodige huishoudelijke ondersteuning.
12. We gebruiken nieuwe technologieën om mensen langer zelfstandigheid te bieden en het contact met hun netwerk en zorgverleners te verbeteren. Daarnaast bieden we maatwerk wanneer thuis wonen niet meer mogelijk is.
13. Wij willen een ombudsfunctie waar inwoners terecht kunnen met problemen over het functioneren van de gemeente K&B.

» Werk en inkomen

We willen dat zoveel mogelijk mensen participeren. Het doel is betaald werk, maar de weg daar naartoe loopt zeker langs scholing, vrijwilligerswerk en andere vormen van deelnemen aan de maatschappij. We dragen bij aan de economische en sociale zelfstandigheid en

ontwikkeling op een niveau dat passend is bij de talenten en mogelijkheden van de inwoners. We kijken wat iemand kan.

Wat wij willen

14. We willen inwoners met een bijstandsuitkering helpen om een arbeidsritme op te bouwen, door proefplaatsingen, parttime of tijdelijk werk te stimuleren. We verkorten (her)aanvraagprocedures.
15. We vragen van bijstandsgerechtigden een passende tegenprestatie.
16. We willen dat K&B experimenteert met de uitvoering van de bijstand, om de participatie en zelfredzaamheid van mensen te vergroten. Op dit moment zijn er veel situaties waarin iemand die gaat werken bruto minder overhoudt dan met een bijstandsuitkering. Dat stimuleert mensen niet. K&B moet deze armoedeval beperken, bijvoorbeeld door zelf ruimte te zoeken om te experimenteren met werken met behoud van uitkering voor een bepaalde periode. D66 wil ook dat K&B intensief samenwerkt met het UWV om te voorkomen dat mensen met een WW-uitkering in de bijstand raken.
17. Jeugdwerkloosheid verdient speciale aandacht. D66 wil dat K&B werkzoekenden stimuleert en ondersteunt om initiatieven te ontplooiën of vrijwilligerswerk te doen, waarmee ze relevante ervaring opdoen en hun kans op werk vergroten.
18. We werken samen met onderwijsinstellingen en taalinstututen om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Samen met bedrijven en andere partners kunnen we zorgen voor een betere match tussen beschikbare banen en werkzoekenden.
19. D66 staat voor gelijke rechten van mensen met een beperking. Zij doet dit door actief te toetsen op de toegankelijkheid van openbare gebouwen en de toegang tot informatie voor mensen met een beperking.

» **Armoedebeleid**

Het armoedebeleid moet als belangrijkste doel hebben om de basis op orde te krijgen en de oorzaken van armoede aan te pakken. D66 wil dat mensen meedoen. Daarom willen we dat K&B inwoners ondersteunt met het vinden van de oplossingen voor hun problemen.

Wat wij willen

20. We willen mensen, door sport of vrijwilligerswerk, laten meedoen aan de maatschappij. Daarbij verdienen kinderen, ouderen en chronisch zieken speciale aandacht.
21. We willen snel hulp bij schuldproblematiek, zodat verslechtering van de situatie wordt voorkomen. D66 wil meer experimenteeruimte om mensen met schulden vroegtijdig te helpen.
22. We willen dat armoede-instrumenten proactief worden ingezet en dat de effectiviteit ervan leidend is.
23. We hebben oog voor verborgen armoede, bijvoorbeeld onder ZZP'ers. Gezinnen met kinderen die te maken hebben met armoede verdienen extra aandacht. We gaan onderzoeken hoe verborgen armoede beter te signaleren is.
24. We zorgen ervoor dat kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen mee kunnen doen aan sport en cultuur.

25. Voor chronisch zieken die de aansluiting met de samenleving dreigen te missen moet er 'geluksgeld'⁴ beschikbaar komen om bij te dragen aan een duurzame oplossing van hun problematiek.
26. We realiseren STiP-banen⁵ voor bijstandsgerechtigden die al langere tijd niet aan het werk zijn en door omstandigheden of een beperking niet makkelijk zelf aan werk kunnen komen.

---

⁴ 'Geluksgeld' is een relatief klein bedrag voor chronisch zieken die door hun beperking in een sociaal isolement leven en dat ze kunnen besteden aan een passie of hobby.

⁵ Een STiP-baan (Sociaal Traject in Perspectief) is een gesubsidieerde baan voor mensen die lang in de bijstand zitten. Denk aan extra hulp op scholen, in de zorg of op sportvelden.

7 Sport en bewegen

Sporten reduceert het risico dat mensen ziek worden en verhoogt hun welzijn. Bovendien komen mensen met verschillende achtergronden en leeftijden met elkaar in contact op het sportveld en in de sporthal. Sport en bewegen voorkomt tweedeling; het brengt mensen samen én zorgt voor gelijke (ontwikkel)kansen.

D66 streeft naar zelfredzaamheid van verenigingen en andere sportaanbieders. Wanneer ze dat (nog) niet zijn dient de gemeente verenigingen te helpen om de zelfredzaamheid te vergroten. Gemeentes hebben een (financieel) aandeel in het bouwen van een accommodatie en een verantwoordelijkheid in het inrichten van de openbare ruimte, in het bevorderen van sporten en bewegen op school, in het stimuleren van minder actieve groepen in de samenleving en in het faciliteren van (on)georganiseerde en commerciële sport. Ook voor de gemeente is het gezond om te investeren in sport en bewegen, want gezonde inwoners met veel contacten hebben minder zorg nodig.

» Sport en bewegen in en rondom de basisschool

D66 stimuleert sporten en bewegen voor alle kinderen, gekoppeld aan het onderwijs waardoor alle kinderen kunnen worden bereikt. Zowel binnen het lesprogramma als aansluitend op de lessen buiten schooltijd.

Wat wij willen

1. We willen vakleerkrachten voor het bewegingsonderwijs op de basisschool.
2. De aandacht van deze professional richt zich ook op activiteiten en interventies buiten de lessen, vooral bij kinderen met overgewicht en kinderen die geen veilig thuis hebben.

» Sport en bewegen dragen bij aan een gezonde bevolking

D66 is van mening dat sport en bewegen wezenlijk bijdragen aan een gezonde en vitale bevolking. Nog niet voor iedereen is het vanzelfsprekend om te gaan sporten en dat een leven lang te blijven doen. Kinderen uit een gezin met een laag inkomen sporten minder dan kinderen uit gezinnen met een hoger inkomen. Voor D66 is dit onacceptabel, want alle kinderen verdienen gelijke (ontwikkel)kansen.

Wat wij willen

3. We willen dat alle kinderen kunnen sporten. Daarom nemen we de vergoeding van sportactiviteiten op in de kindpakketten die K&B aanbiedt. K&B zal de mensen die hier recht op hebben actief benaderen.

» Sport en bewegen in de openbare ruimte

D66 wil dat de gemeente inspeelt op de veranderende vraag van inwoners naar een goed ingerichte openbare ruimte die voorziet in de mogelijkheden om zelfstandig of onder begeleiding op een sportieve manier van de openbare ruimte gebruik te maken.

Wat wij willen

4. We willen fiets-, wandel-, en ruitersporen, maar ook skateplekken, basketbalpleintjes, en speelplaatsen uitbreiden.
5. We willen sporten en bewegen in de openbare ruimte stimuleren. We willen meer veilig en schoon openbaar groen waarin op uiteenlopende wijze gespeeld en gesport kan worden.
6. We willen in het bijzonder meer aantrekkelijke plekken voor kinderen om veilig te kunnen buiten spelen. Die zijn er nu te weinig. En voor ouderen openbaar groen om te kunnen bewegen.
7. K&B maakt bij het sluiten van overeenkomsten met projectontwikkelaars, woningbouwcoöperaties en andere actoren bij nieuwbouw en ruimtelijke inrichting, afspraken die bijdragen aan een 'groene en beweegvriendelijke omgeving die uitnodigt tot actief bewegen'. In bestemmingsplannen worden de punten 4 t/m 6 vastgelegd.

» Sport en bewegen en lokaal sportaccommodatiebeleid

D66 vindt dat de gemeente medeverantwoordelijk is voor de realisatie en instandhouding van kapitaalsintensieve sportaccommodaties zoals sporthallen en zwembaden. Het beheer en de exploitatie ervan kan niet alléén worden overgelaten aan welwillende vrijwilligers.

Wat wij willen

8. We stimuleren (bij nieuwbouw) de multifunctionaliteit van accommodaties en het integrale denken in functies en doelgroepen, waardoor blijvend de (veranderende) vraag van de inwoners kan worden beantwoord.
9. Voor het realiseren van grote sportcomplexen moeten we samenwerken met andere gemeenten.

» Sportverenigingen

K&B heeft een rijk verenigingsleven. De vele vrijwilligers die het mogelijk maken dat er in verenigingsverband kan worden gesport, beschouwen wij als waardevol. Uit de georganiseerde sport komen onze topsporters voort. Zij inspireren anderen om te gaan sporten. Bovendien is de sportvereniging een ontmoetingsplaats voor jong en oud en voor mensen met een verschillende achtergrond. Sport wordt door sportverenigingen in de regel op diverse niveaus georganiseerd aangeboden en zowel competitief als meer recreatief.

Wat wij willen

10. We willen de georganiseerde sport faciliteren. We erkennen dat vrijwilligers voor onze sportverenigingen onmisbaar zijn en willen deze op gepaste wijze ondersteunen.

8 Kunst en cultuur

Kunst en cultuur, evenementen en festivals bepalen mede het gezicht van een gemeente. Ze maken een gemeente ook aantrekkelijk om in te wonen, werken en ondernemen of als toerist te bezoeken.

Cultuurbeleid is ook een investering in mensen. Kunst en cultuur voeden het maatschappelijk debat, maken de ontwikkeling van gedeelde waarden mogelijk én creëren ruimte voor (menings)verschillen. Cultuur spreekt tot de verbeelding en prikkelt mensen om kritisch na te denken. Kunst en cultuur brengt mensen met elkaar in contact waardoor zij zich verbonden voelen met hun gemeente.

D66 maakt daarom een vuist voor een sterk cultuurbeleid, dat iedereen toegang geeft tot verschillende vormen van kunst en cultuur, en dat bijdraagt aan een open samenleving. Gemeentes hebben een (financieel) aandeel in het bouwen van culturele accommodaties.

Gemeenten zijn vrij om hun cultuurbeleid zelf in te vullen. D66 pleit ervoor dat K&B gebruik maakt van die mogelijkheid, en ook over haar grens heen kijkt door met provincie of buurgemeenten samen te werken.

» Aantrekkelijk cultuuraanbod

D66 pleit voor een kwalitatief en divers cultureel aanbod.

Wat wij willen

1. We willen de bestaande culturele voorzieningen in de dorpen behouden en versterken door te zoeken naar publiek-private samenwerkingsvormen. We kiezen voor een evenwichtige spreiding van voorzieningen over de dorpskernen.
2. We willen in een publiek-private samenwerking een multifunctioneel cultuurhuis met podiumvoorziening of theaterzaal.
3. We faciliteren het organiseren van festivals in onze gemeente omdat deze voor inwoners een laagdrempelige manier zijn om kennis te maken met kunst en cultuur.

» Cultureel erfgoed

Erfgoed maakt mensen trots op hun omgeving en historie. We vinden dat K&B zorgvuldig met haar monumenten moet omgaan.

Wat wij willen

4. We willen de gemeentelijke monumentenlijst, monumentencommissie en de lijst met beschermde dorpsgezichten handhaven.

5. Waar mogelijk moeten inwoners en gebruikers de vrijheid hebben om hun panden aan te passen aan de eigentijdse en duurzaamheidseisen, maar met behoud van het oorspronkelijke karakter.
6. We willen een substantieel budget voor een gemeentelijk monumentenfonds.

» Kansen voor recreatie en ondernemerschap

Een goed cultuurbeleid biedt ook kansen voor de recreatie en economie van Kaag en Braassem. Kunst en cultuur maken een gemeente aantrekkelijk om te wonen, recreëren, werken en ondernemen.

Wat wij willen

7. We willen samen met de verenigingen zoeken naar nieuwe verdienmodellen.
8. Verenigingen en instellingen ontvangen een vergoeding wanneer ze bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen.
9. Omdat we nieuwe verdienmodellen ondersteunen moeten overbodige regels die dit in de weg staan verdwijnen zodat extra inkomsten voor meer financiële armslag kunnen zorgen.
10. Culturele instellingen moeten de kans krijgen nieuwe mogelijkheden te verkennen, zonder dat dit onmiddellijk gevolgen heeft voor hun subsidie. Er mag alleen geen oneigenlijke concurrentie met andere ondernemers worden aangegaan.

» Nieuwe doelgroepen

Cultuurbeleid dient zich te richten op mensen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst en cultuur, zoals jongeren, lager opgeleiden of nieuwkomers. D66 wil dat ieder kind kennismaakt met cultuur.

Wat wij willen

11. Om nieuwe doelgroepen te bereiken, is nieuw initiatief nodig. We vinden dat de beste plannen van inwoners uit de dorpen zelf komen. K&B moeten de culturele sector daarin steunen. Dat kan door een cultureel klimaat te stimuleren, goede plannen te financieren en kunstenaars en instellingen te helpen om een breed netwerk op te bouwen.
12. Cultuuronderwijs is een belangrijk instrument. K&B kan op allerlei manieren meewerken aan culturele vorming op scholen. Zo kan ze de culturele sector stimuleren een bijdrage te laten leveren aan het onderwijs.
13. We ondersteunen het kindpakket waaruit culturele en sportieve activiteiten voor de jeugd mede gefinancierd kunnen worden.
14. We willen een culturele adviesraad in het leven roepen die K&B adviseert over het cultuurbeleid.

9 Verkeer en mobiliteit

Zelf kunnen kiezen waar je heen gaat en daarbij de keuze hebben tussen verschillende vervoersmiddelen levert een belangrijke bijdrage aan onze individuele vrijheid. Hoe makkelijker en sneller we ons van huis naar werk, sport of familie kunnen verplaatsen, hoe groter de mogelijkheden om ons leven in te richten zoals we willen.

Sociaal-liberalen zijn zich ervan bewust dat keuzes consequenties hebben voor andere mensen en onze leefomgeving. Veel rijdende auto's veroorzaken geluidsoverlast en stoten fijnstof uit, terwijl op de plek van een geparkeerde auto geen speelplek of boom kan staan. Verbranding van fossiele brandstoffen draagt bij aan klimaatverandering en bovendien raken deze energiebronnen op. Fossiele brandstoffen passen daarom slecht in ons streven naar toekomstvast beleid en duurzame oplossingen. We zien een grote rol voor de overheid in het stimuleren van keuzes met zo min mogelijke negatieve neveneffecten zodat iedereen de kans krijgt om zich makkelijk, snel, schoon en veilig te verplaatsen. Bovendien kan K&B erop aandringen dat verschillende vormen van vervoer goed op elkaar aansluiten.

» Lopen

Wat wij willen

1. Wij willen goed verlichte trottoirs die overal zonder obstakels bruikbaar zijn voor voetgangers, rolstoelen, kinderwagens en rollators.

» Fietsen

Wat wij willen

2. We willen bij de bushaltes in de dorpen goede overdekte fietsenstallingen. Bushaltes liggen in onze dorpen vaak niet op loopafstand. Daarom is het van belang dat fietsen veilig gestald kunnen worden.
3. Wij willen (rood)geasfalteerde, obstakelvrije fietspaden.
4. We willen het aantal fietspaden buiten de bebouwde kom uitbreiden.
5. We willen in de fietspaden buiten de bebouwde kom kattenogen aanbrengen.
6. Wij willen de huidige fietspontjes behouden en onderzoeken of het aantal kan worden uitgebreid.

» Openbaar vervoer

Wat wij willen

7. Wij willen dat K&B bij de provincie aandringt op OV dat ook goed is voor milieu en klimaat, OV dat zo min mogelijk geluidsoverlast veroorzaakt en zo min mogelijk CO₂ en fijnstof uitstoot.
8. Wij willen dat K&B zich maximaal inzet om dorpen bereikbaar te houden of te maken.

» Auto's, vrachtwagens en landbouwverkeer

Wat wij willen

9. We willen het gebruik van elektrische auto's stimuleren door het realiseren van voldoende openbare oplaadpunten en gereserveerde parkeerplaatsen.
10. Wij willen goed toegankelijke bedrijfsterreinen en bedrijven, ook in de buitengebieden.
11. Wij willen een beleid waarbij vrachtwagens worden geweerd in woonwijken en rond schoolgebouwen.

10 Veiligheid

Zonder veiligheid is er geen vrijheid, democratie of recht. D66 wil dat mensen zich vrij kunnen bewegen en in vrijheid keuzes kunnen maken over de inrichting van hun leven. Hier ligt ook een taak voor de gemeente. D66 wil dat de gemeente zorgt voor de veiligheid van haar inwoners.

D66 vindt het belangrijk om de gevoelens van onrust serieus te nemen maar ons niet te laten leiden door angst. Daarom kiezen we voor effectieve maatregelen. We kiezen op de eerste plaats voor het voorkomen van criminaliteit door de diepere oorzaken van criminaliteit en overlast te bestrijden.

Het streven naar veiligheid kan weleens schuren met het streven naar vrijheid, zeker wanneer de privacy van mensen in het gedrang komt. D66 vindt dat vrijheden niet zomaar mogen worden opgeofferd. Daarom moet er altijd scherp gekeken worden naar de balans tussen vrijheid en veiligheid. Dit vraagt om een overheid die in het streven naar veiligheid de vrijheid van inwoners respecteert en hen te allen tijde gelijkwaardig behandelt.

» Preventie

Het voorkomen van criminaliteit en radicalisering is voor D66 het uitgangspunt om de veiligheid te verbeteren. Preventie betekent ook dat we inwoners ondersteunen en mobiliseren om weerbaar te zijn tegen vormen van criminaliteit en overlast.

Wat wij willen

1. Wij willen de veiligheid in de dorpen verbeteren door buurtpreventie te faciliteren, het politiekeurmerk te stimuleren en initiatieven van inwoners te ondersteunen. We vinden dat inwoners zelf ook een verantwoordelijkheid hebben. Iedereen kan een bijdrage leveren aan de veiligheid in het dorp.
2. Wijkagenten trekken samen op met welzijnswerkers in het geven van voorlichting. Inwoners moeten gemakkelijk contact kunnen maken met de politie. De politie is een organisatie van en voor de inwoners. De politie moet kunnen inspelen op lokale problemen en moet daarom voldoende menskracht hebben en goed op de hoogte zijn van wat er in de verschillende dorpen gebeurt.
3. Wij willen een goede samenwerking tussen de gemeentelijke diensten, scholen, zorg- en welzijnsinstellingen, private initiatieven en de politie.
4. K&B zorgt ervoor dat de openbare ruimte netjes blijft. Een dorp met schone straten, zonder kapot straatmeubilair en met werkende lantaarnpalen kent minder criminaliteit en overlast
5. K&B geeft het goede voorbeeld door haar digitale veiligheid goed op orde te hebben. Onze samenleving digitaliseert steeds meer en daarom wordt digitale veiligheid steeds

belangrijker. Dit vraagt om voldoende inzet en gespecialiseerde medewerkers om digitale diefstal en identiteitsfraude tegen te gaan. Preventie is van groot belang.

» Handhaving

Wanneer preventie niet heeft gewerkt is het nodig om te handhaven. Handhaving kan plaatsvinden door de politie, maar ook door buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's). Dit vraagt om een heldere afbakening van verantwoordelijkheden en een goede samenwerking. De vorming van de nationale politie is een goede ontwikkeling, maar een belangrijk aandachtspunt voor D66 is dat er voldoende aandacht blijft voor lokale veiligheidsvraagstukken.

Wat wij willen

6. In het driehoeksoverleg – het overleg waarin burgemeester, OM en politie spreken over veiligheidsonderwerpen – worden afspraken gemaakt over de inzet van de politie op prioriteiten per dorp, bijvoorbeeld met zogenaamde 'handhavingsarrangementen'. De gemeenteraad moet daarbij invloed krijgen op de te maken afspraken.
7. Er moet een duidelijke verdeling van rollen en taken zijn tussen de politie en BOA's die in een handhavingsarrangement worden vastgelegd. Gemeentelijke BOA's kunnen een rol spelen in de veiligheidsaanpak van K&B. De inzet van BOA's is altijd aanvullend aan die van de politie.
8. We willen een effectief gemeentelijk veiligheidsbeleid. Dit vraagt om samenwerking binnen de veiligheidsregio. Een goede regionale samenwerking betekent dat ook lokaal de veiligheid beter kan worden gewaarborgd. Voor goede crisisbeheersing is deze samenwerking zelfs essentieel. Crisisbeheersing vraagt om ervaring en routine die alleen op regionaal niveau voldoende kan worden opgedaan.
9. De politie te water moet meer zichtbaar worden en frequenter surveilleren. K&B heeft relatief veel water binnen haar grenzen. Het kan er op mooie dagen erg druk zijn. Bovendien maken veel verschillende partijen zoals de beroepsvaart, wedstrijdzeilers, en de pleziervaart gelijktijdig gebruik van hetzelfde wateroppervlak.

11 Financiën

Als sociaal-liberalen gaan wij zorgvuldig om met de financiële huishouding van de gemeente. Wij zijn zuinig met belastinggeld, omdat mensen daar hard voor gewerkt hebben. Wanneer K&B een euro uitgeeft, doet ze dat namens haar inwoners. Daarom vinden wij het belangrijk dat de gemeente zo transparant mogelijk is over haar inkomsten en uitgaven, en daar verantwoording over aflegt. Wij willen geen schuld doorschuiven naar toekomstige generaties.

Vanuit diezelfde waarde erkennen we ook het belang van sommige publieke investeringen – zoals in goed onderwijs en schone energie – die op de lange termijn profijt opleveren. Lage lokale lasten zijn belangrijk, maar niet het enige criterium bij het opstellen en beoordelen van de gemeentelijke begroting.

» Eenvoudig en eerlijk

Wat wij willen

1. We willen dat K&B open en duidelijk is richting gemeenteraad en inwoners over haar financiën. We willen een begrijpelijke, SMART geformuleerde begroting en een leesbaar jaarverslag.
2. We willen 'inwonervriendelijke' begrotingen verspreiden (zonder jargon, met overzichtelijke bedragen), een openbaar subsidieregister en rapportages over inkomsten en uitgaven die beschikbaar zijn via een website of mobiele applicatie.
3. We willen gemeentelijke belastingen zo eenvoudig mogelijk inrichten, zodat iedere inwoner en ondernemer begrijpt wat hij om welke reden aan belasting moet afdragen.
4. We maken de leges voor diensten inzichtelijk zodat bekeken kan worden of een dienst efficiënter en dus goedkoper voor de inwoners kan worden uitgevoerd.
5. Wij zoeken bij tekorten op de begroting eerst naar mogelijkheden om taken efficiënter en goedkoper uit te voeren, voordat een stijging van de lasten aan de orde komt. Bezuinigingen ontzien zoveel mogelijk de kerntaken van K&B.
6. Waar mogelijk worden inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij (het invullen van) bezuinigingen betrokken.
7. Geld volgt beleid. Wij willen geen gebruik maken van financiële voordelen wanneer we de doelstellingen niet acceptabel vinden.

» Invloed voor mensen

Wat wij willen

8. Wij willen de invloed van inwoners bij de totstandkoming van de begroting vergroten. Dat kan door invoering van een systeem van 'participatief begroten' of een 'burgerbegroting' waarbij bedrijven en inwoners invloed krijgen op de prioriteiten van de bestedingen.

» Houdbare financiën

9. We willen ieder jaar een duurzame begroting opstellen. Dat betekent dat er (op lange termijn) evenveel wordt uitgegeven als er binnen komt. We houden een reserve voor onvoorziene tegenvallers die, wanneer nodig, zal moeten worden aangevuld.
10. We willen niet speculeren met het aan- en verkopen van grond. Grondpolitiek draait om regie over waar die grond voor gebruikt wordt en niet om het maken van winst. Om de regiefunctie te kunnen waarmaken zijn strategische grond aankopen wel noodzakelijk.
11. Grond en gebouwen, in eigendom van de gemeente, worden bij verkoop altijd openbaar verkocht.
12. Wij willen dat processen worden beoordeeld op doelmatigheid en efficiëntie en worden gedigitaliseerd.

» Beter democratische controle

Wat wij willen

13. De controle van de gemeenteraad op de besteding van belastinggeld kan beter. We willen investeren in de kennis en kunde van raadsleden en hun ondersteuning door fractiemedewerkers en de griffie.
14. We willen een actieve gemeentelijke rekenkamer. De rekenkamer helpt raadsleden en betrokken inwoners met het controleren van het college.
15. Met name binnen gemeentelijke samenwerkingsverbanden moet de verantwoording over zowel de besteding van geld als de hoogte en verdeling van risico's binnen deze verbanden transparant, tijdig en volledig zijn.

Bijlagen

» Kernwaarden

Wij willen een wereld waarin mensen vrij zijn in verbondenheid. Onze agenda start met zelfbeschikking, de vrijheid waarbinnen mensen zich kunnen ontplooiën. Die vrijheid kan alleen leiden tot rechtvaardige uitkomsten wanneer er sprake is van gelijke kansen. Uiteindelijk zouden talenten en inzet, lukrake pech of geluk, de enige factoren moeten zijn die het succes van een individu bepalen.

Daarnaast willen wij vanuit onze verbondenheid sociale rechtvaardigheid. Wanneer iemand pech heeft gehad bij het verdelen van talenten, of is gestruikeld in het leven, dan laten we die persoon niet achter. Daarbij kijken we niet alleen naar mensen in onze directe omgeving en de medemens van vandaag. Onze verbondenheid reikt verder dan de landsgrenzen en betreft ook generaties na ons. Daarom willen wij keuzes maken die toekomstvast zijn.

Om deze kernwaarden te realiseren hebben we een sterke gemeentelijke overheid nodig die vrijheid, kansengelijkheid en sociale rechtvaardigheid mogelijk maakt, en in haar taakuitvoering nadrukkelijk wordt gecontroleerd.

» De vijf sociaal-liberale richtingwijzers van D66

Vanuit bovenstaande waarden maken de raadsleden van D66 politieke keuzes. In dit verkiezingsprogramma vindt u concrete oplossingen voor huidige vraagstukken. Maar de komende jaren zullen er ongetwijfeld dilemma's spelen, die in dit programma beperkt of in het geheel niet aan de orde komen. Daarom zijn onze ideeën vertaald in een vijftal richtingwijzers die een gekozen vertegenwoordiger van D66 zal hanteren bij het nader onderbouwen van toekomstige politieke keuzes.

» 1. Vertrouw op de eigen kracht van mensen

D66 vertrouwt op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

» 2. Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in de wereld. Wij onderkennen dat Europa

steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten. Daarbij handelen we steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

» 3. Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wel gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. Wij willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

» 4. Streef naar een harmonieuze en duurzame samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu beargumenteerd wordt.

» 5. Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en -uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschikt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Colofon

Tekst en redactie

De gehele VPC (John van der Willik, Wim Hendriksen, Joris Elstgeest, Niels Ras, Marcel Lek) en alle anderen die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit programma.

Fotografie

Landelijk Bureau

Contact met de afdeling

info@d66kaagenbraassem.nl

Vormgeving

Mitchel Straathof